

B İ L İ M S E L A R A Ş T I R M A Y A Y I N L A R I

BİLİMSEL ARAŞTIRMA YAYINLARI 26

DİN EĞİTİMİ

Editörler

Prof. Dr. İbrahim TURAN
Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU

Yazarlar

Prof. Dr. Ayşe Zişan FURAT	Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU
Prof. Dr. Davud IŞIKDOĞAN	Prof. Dr. H. Yusuf ACUNER
Prof. Dr. İbrahim TURAN	Prof. Dr. Macid YILMAZ
Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR	Doç. Dr. Adem BELDAĞ
Doç. Dr. Ayşegül GÜN	Doç. Dr. İsmail ARICI
Doç. Dr. Hüseyin ALGUR	

Proje Editörü: Prof. Dr. Murat DEMİRKOL

Kapak ve Mizanpaj

FCR (Coşkun IŞIKGÜL)

Baskı ve Cilt

NY Matbaacılık Yayıncılık Kağıtçılık Tic. ve San. Ltd. Şti.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: 0 533 591 56 17 (Sertifika No: 50732)

6. Baskı: Ekim 2023 (1.500 adet)

ISBN: 978-605-80968-7-5

FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No:14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA
Tel: (0 312) 310 08 60 - E-mail: fcr@fcr.com.tr

© **FCR** Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti. (Sertifika no: 13178)

Bu kitaptaki yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

B
BİLAY

BİLİMSEL ARAŞTIRMA YAYINLARI

www.fcr.com.tr
fcr@fcr.com.tr

Editörler

Prof. Dr. İbrahim TURAN

Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU

DİN EĞİTİMİ

B
BİLAY

LİSANS

İÇİNDEKİLER

BEŞİNCİ BASKIYA ÖN SÖZ	11
ÖN SÖZ.....	13

1. BÖLÜM: DİN EĞİTİMİNDE TEMEL KAVRAMLAR

VE BİLİMSELLEŞME.....15

1. Eğiten ve Eğitilen Varlık Olarak İnsan.....	17
2. Eğitimle İlgili Temel Kavramlar.....	18
2.1. Modern Kavramlar	18
2.1.1. Eğitim.....	18
2.1.2. Öğretim	19
2.1.3. Öğrenme	19
2.1.4. Kültürleme.....	19
2.2. Geleneksel Kavramlar.....	20
2.2.1. Terbiye	20
2.2.2. Tâlim	21
2.2.3. Te'dib.....	21
2.2.4. Tedris	21
2.2.5. İrşat.....	22
2.2.6. Maarif	22
3. Din Eğitimiyle İlgili Temel Kavramlar	22
3.1. Din Eğitimi.....	22
3.2. Din Öğretimi	23
3.3. Dini Eğitim.....	23
3.4. İslami Eğitim.....	24
4. Eğitim ve Din Eğitimiyle İlgili Temel Konular	24
4.1. Eğitim ve Din Eğitiminin Amaçları.....	24
4.2. Eğitim ve Din Eğitiminin Gücü ve Sınırlılıkları	26
4.3. Eğitim ve Din Eğitiminin Özellikleri.....	27
5. Din Eğitiminin Bilimselleşme Süreci ve Din Eğitimi Bilimi.....	28
5.1. Din Eğitimi Biliminin Tarihsel Arka Planı.....	29
5.2. Din Eğitimi Biliminin Araştırma Alanları	29
5.3. Din Eğitimi Biliminin Problemleri.....	30
5.4. Din Eğitimi Biliminin Görevleri.....	31

2. BÖLÜM: DİN EĞİTİMİNİN PSİKO-SOSYAL

VE KÜLTÜREL TEMELLERİ

1. Psikoloji ve Eğitim İlişkisi	37
2. Din Eğitiminin Psikolojik Temelleri.....	38
2.1. Dini Duygunun Genetik Boyutu.....	39
2.2. Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Varlığına Yönelik Araştırmalar...40	
3. Din Eğitiminin Toplumsal Temelleri.....	41
4. Din Eğitiminin Kültürel Temelleri.....	42

3. BÖLÜM: DİN EĞİTİMİNİN POLİTİK VE HUKUKİ TEMELLERİ.....	45
1. Din Eğitiminin Politik Temelleri	47
1.1. Politika ve Eğitim.....	47
1.2. Politika ve Din Eğitimi.....	48
2. Din Eğitimin Hukuki Temelleri.....	50
2.1. Din ve Vicdan Özgürlüğü: Tanımı ve Kapsamı	50
2.2. Uluslararası Belgelerde Din ve Vicdan Özgürlüğü.....	51
2.2.1. Birleşmiş Milletler Şartı (1945)	51
2.2.2. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1948)	52
2.2.3. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950)	52
2.2.4. Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (1966) ...	53
2.2.5. Din veya İnanca Dayalı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme (1981)	54
2.2.6. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı (2000)	54
2.3. Ulusal Hukukta Din ve Vicdan Özgürlüğü	55
2.3.1. 1924 Anayasası	55
2.3.2. 1961 Anayasası	55
2.3.3. 1982 Anayasası	56
4. BÖLÜM: MEDRESE ÖNCESİ DÖNEMDE EĞİTİM VE DİN EĞİTİMİ.....	59
1. Mekke Döneminde Eğitim Ortamları.....	62
1.1. Dâru'l-Erkam.....	62
1.2. Hz. Peygamber'in Evi.....	63
1.3. Küttablar ve Dâru'l-Kurrâ.....	63
1.4. Bâdiye.....	64
1.5. Panayırlar	65
2. Medine Dönemi ve Sonrası.....	66
2.1. Mescitler ve Camiler.....	66
2.2. Suffe	67
2.3. Kitapçı Dükkânları	68
2.4. Beytü'l-Hikme	69
2.5. Dâru'l-İlim.....	69
5. BÖLÜM: MEDRESELERDEN TANZİMAT'A KADAR EĞİTİM VE DİN EĞİTİMİ.....	73
1. Medrese Kurumunun Ortaya Çıkışı ve Yaygınlaşması.....	75
1.1. Medreselerin Ortaya Çıkışında Etkili Olan Hususlar.....	75
1.1.1. Ders Halkalarının Yetersizliği.....	76
1.1.2. Ders Halkalarının Yaygınlaşması	76
1.1.3. Şii Propagandasının Yaygınlaşması	77
1.2. Nizamiye Medreseleri ve Medreselerin Yaygınlaşması	77
2. Osmanlı Medreseleri.....	78
2.1. Kuruluş Dönemi Osmanlı Medreseleri.....	78
2.2. Klasik Dönem Osmanlı Medreseleri.....	79

2.2.1. Medreselerin İdari Yapısı	81
2.2.1.1. Medreselerin Derecelendirilmesi.....	81
2.2.1.2. Medrese Mensupları.....	82
2.2.2. Okutulan Eserler	83
2.2.3. Tedris Usulü.....	85
2.2.3.1. Müderris Merkezlilik	85
2.2.3.2. Halka Odaklılık	86
2.2.3.1. Metin Okuma Kültürü.....	86

6. BÖLÜM: TANZİMAT SONRASINDA EĞİTİM

VE DİN EĞİTİMİ.....91

1. Medreselerin Gerileme Nedenleri.....	94
1.1. Devletin Yapısı ve İşleyişinden Kaynaklanan Nedenler	94
1.1.1. Merkezîyetçi Yapı.....	94
1.1.2. İmparatorluk Sınırlarının Hızla Genişlemesi	95
1.1.3. Saltanat Kavgaları	95
1.1.4. Talebe İsyânları	96
1.2. Medreselerin Yapısı ve İşleyişinden Kaynaklanan Nedenler	96
1.2.1. İlimde Taklitçilik.....	96
1.2.2. İltimas ve Adam Kayırma	98
1.2.3. Dil Meselesi	99
2. Medreseler Üzerine Yapılan İslahatlar.....	100
2.1. Medâris-i İlmiye Nizamnamesi (1910).....	100
2.2. Tevcih-i Cihat Nizamnamesi (1913)	102
2.3. İslah-ı Medaris Nizamnamesi (1914).....	103
2.4. Medaris-i İlmiye Hakkında Kanun (1917).....	104
2.5. Medaris-i İlmiye Nizamnamesi (1921)	104

7. BÖLÜM: GENEL EĞİTİMDE DİN EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ..... 109

1. Din Öğretiminin Tarihsel Süreci.....	112
1.1. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve İlk Uygulamalar	112
1.2. Din Öğretiminin Genel Eğitime Dönüşü.....	113
2. Türkiye’de Din Öğretimi Politikaları	115
3. İlk ve Ortaöğretimde DKAB Dersleri.....	116
4. Din Eğitimi Yaklaşımları / Modelleri.....	117
4.1. Mezheplere Göre Din Öğretimi.....	118
4.2. Mezheplerüstü Din Öğretimi.....	119
4.3. Mezheplerarası / Dinlerarası Din Öğretimi.....	119
4.4. Fenomenolojik Yaklaşım.....	119
4.5. Yorumlayıcı Yaklaşım.....	120
5. Dünyada Din Öğretimi Uygulamaları.....	121

8. BÖLÜM: İMAM HATİP OKULLARI 127

1. İmam Hatip Okullarının Serencamı.....	129
2. İmam Hatip Okullarının Varlık Sebepleri: Misyon ve Vizyon.....	135
3. Kalite Sorunu	137

9. BÖLÜM: YÜKSEK DİN ÖĞRETİMİ	143
1. Yüksek Din Öğretimi.....	145
2. Türkiye’de Yüksek Din Öğretiminin Kısa Tarihçesi	147
2.1. Arka Plan	147
2.2. Darülfünun Tecrübesi	148
2.3. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	148
2.4. Yüksek İslam Enstitüleri	149
2.5. Atatürk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi.....	149
2.6. Yeniden Yapılanma ve Birinci Nesil Yüksek Din Öğretimi Kurumları	150
2.7. İkinci Nesil Yüksek Din Öğretimi Kurumları	150
2.8. Duraklama ya da 28 Şubat Dönemi	151
2.9. Niceliksel Dalgalanmalar	153
3. Yüksek Din Öğretiminde Bazı Farklı Uygulamalar.....	154
3.1. İDKAB/DKAB Programı.....	154
3.2. İlahiyat Meslek Yüksekokulları.....	155
3.3. İlahiyat Önlisans Programı	155
3.4. İlahiyat Lisans Tamamlama Programı (İLİTAM)	156
4. Yüksek Din Öğretiminde Genişlemeler	157
5. Yüksek Din Öğretiminin Amaçları	158
6. Yüksek Din Öğretimi Kurumlarının Yapısı ve Alanı	159
6.1. Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü.....	161
6.2. İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü	161
6.3. Temel İslam Bilimleri Bölümü	162
7. Yüksek Din Öğretiminin Sorun Alanları	162
7.1. İşlevsellik ve Amaç Sorunu	162
7.2. Yapısal ve Kurumsal Sorunlar.....	162
7.3. İdari Özerklik ve Akademik Özgürlük Sorunu	163
7.4. Meşruiyet Sorunu.....	163
7.5. Kalite ve Verimlilik Sorunu	164
10. BÖLÜM: CAMİ VE KUR’AN KURSLARINDA DİN EĞİTİMİ.....	167
1. Camilerde Din Eğitimi Faaliyetleri.....	171
1.1. Camilerdeki Din Eğitimi Faaliyetlerinin Amaçları	172
1.2. Camilerdeki Din Eğitimi Faaliyetlerinin İlkeleri	173
2. Kur’an Kurslarında Din Eğitimi Faaliyetleri.....	174
2.1. Kur’an Öğretim Programları	176
2.2. Kur’an Kurslarındaki Din Eğitimi Faaliyetlerinin Amaçları.....	179
2.3. Kur’an Kurslarında Din Eğitimi Faaliyetlerinin İlkeleri	179
3. Cami ve Kur’an Kurslarındaki Din Eğitiminin Niteliği.....	180
4. Cami ve Kur’an Kurslarındaki Din Eğitimi Etkileyen Başlıca Değişkenler. 181	
11. BÖLÜM: AİLEDE DİN EĞİTİMİ	187
1. Ailenin Önemi, Fonksiyonları ve Aile Türleri.....	189
1.1. Ailenin Önemi	189
1.2. Ailenin Fonksiyonları.....	190
1.2.1. Biyolojik İşlev	190

1.2.2. Psikolojik İşlev	190
1.2.3. Sosyalleştirme İşlevi	190
1.2.4. Eğitim İşlevi	191
1.2.5. Kültürel İşlev	191
1.3. Aile Türleri	191
1.3.1. Geleneksel Geniş Aile	192
1.3.2. Çekirdek Aile	192
1.3.3. Yeni Aile Türleri ve Aileye Alternatif Yaşam Biçimleri	193
2. Aileyi Tehdit Eden Temel Faktörler	193
2.1. Aile Birliğinin Değerini Yitirmeye Başlaması	194
2.2. Eşlerin Çocuk Sahibi Olmak Konusundaki Çekinceleri	194
2.3. Modern Yaşam Koşullarının Yıpratıcı Etkisi	195
2.4. Kadının Çalışma Hayatına Dahil Olması	195
2.5. Dini Değerlerin Etkinliğini Yitirmesi	196
2.6. Medyanın Olumsuz Etkisi	196
3. Ailede Din Eğitiminin Önemi ve Temel İlkeleri	196
3.1. Ailede Din Eğitiminin Önemi	196
3.2. Ailede Din Eğitiminin Temel İlkeleri	197
3.2.1. Çocuğun Eğitim Sorumluluğunu Benimsemek	197
3.2.2. Çocuğa Rol Model Olmak	199
3.2.3. Çocuğun Gelişim Özelliklerini Göz Önünde Bulundurmak	199
3.2.4. Aile İçi İlişkilerde Sağlıklı Bir İletişim Ortamı Oluşturmak	201
3.2.5. Din Eğitiminde Zaman ve Mekân Faktörünü Kullanmak	204
3.2.6. Din Eğitiminde İnanç, İbadet ve Ahlak Eğitimi Birlikte Ele Almak	205
3.2.7. Çocuğun Din Eğitimine Engel Oluşturabilecek Risk Faktörlerini Tanımak	206
12. BÖLÜM: AHLAK VE DEĞERLER EĞİTİMİ	213
1. Ahlak, Değer ve Eğitimi	216
1.1. Ahlak	216
1.2. Değer	218
2. Ahlak ve Değer Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği	219
3. Değerlerin Özellikleri ve Fonksiyonları	220
4. Ahlak ve Değer Eğitiminde Çevresel Faktörlerin Rolü	222
4.1. Aile	222
4.2. Okul ve Öğretmen	223
5. Değer Öğretim Yaklaşımları	226
5.1. Değer Aktarma Yaklaşımları	226
5.1.1. Telkin/Doğrudan Değer Öğretimi	226
5.2. Değer Geliştirme Yaklaşımları	227
5.2.1. Değer Açıklama/Belirginleştirme	227
5.2.2. Değer Analizi/Çözümleme Yaklaşımı	228
5.4. Ahlaki Muhakeme/Ahlaki İkilem Yaklaşımı	229
13. BÖLÜM: ÇOCUKLUK DÖNEMİ DİN EĞİTİMİ	235
1. Çocukluk Dönemi Gelişim Özellikleri	237

2. Çocukluk Döneminde Dini Gelişim.....	239
2.1. Çocukluk Dönemi Dini Gelişim Özellikleri.....	239
2.1.1. Bebeklik Dönemi (0-2 Yaş) Dini Gelişim Özellikleri.....	239
2.1.2. İlk Çocukluk Dönemi (3-6 Yaş) Dini Gelişim Özellikleri.....	240
2.1.3. Son Çocukluk Dönemi (7-12 Yaş) Dini Gelişim Özellikleri.....	241
2.2. Çocukluk Dönemi İnanç Gelişimi.....	242
2.3. Çocukluk Dönemi İbadet ve Dua Gelişimi.....	244
3. Çocukluk Dönemi Din Eğitiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar..	244
14. BÖLÜM: GENÇLİK DÖNEMİ DİN EĞİTİMİ.....	251
1. Gençlik Dönemi Gelişim Özellikleri.....	253
1.1. Biyolojik Gelişim.....	254
1.2. Bilişsel Gelişim.....	255
1.3. Psiko-Sosyal Gelişim	256
2. Gençlik Döneminde Dini Gelişim.....	257
3. Gençlik Dönemi Din Eğitimini Etkileyen Faktörler	258
3.1. Aile	258
3.2. Akran Grupları.....	259
3.3. Kitle İletişim Araçları.....	260
4. Gençlik Dönemi Din Eğitiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	261
15. BÖLÜM: YETİŞKİNLİK DÖNEMİ DİN EĞİTİMİ.....	265
1. İlk Yetişkinlik Dönemi (20-35 Yaş Arası)	267
1.1. Fiziksel Özellikler	267
1.2. Psikolojik Özellikler	268
1.3. Sosyal Özellikler	268
1.4. Dini Özellikler	269
2. Orta Yetişkinlik Dönemi (36-55 Yaş Arası).....	270
2.1. Fiziksel Özellikler	270
2.2. Psikolojik Özellikler	271
2.3. Sosyal Özellikler	272
2.4. Dini Özellikler	273
3. Son Yetişkinlik Dönemi (56 Yaş ve Yukarısı)	273
3.1. Fiziksel Özellikler	273
3.2. Psikolojik Özellikler	274
3.3. Sosyal Özellikler	275
3.4. Dini Özellikler	275
4. Eğitim-Öğretim Açısından Yetişkinlik Dönemi.....	276
4.1. Yetişkinlik ve Eğitim.....	276
4.2. Yetişkinlerin Öğrenme Özellikleri.....	277
DİZİN	282
YAZARLAR	285

BEŐINCI BASKIYA ÖN SÖZ

Yüksek din öğretimi kurumlarında son yıllarda hızla artan öğrenci sayısına paralel olarak karmaşık bilimsel tartışmaların yapıldığı eserlerin dışında öğrencinin öğrenme süreçlerini kılavuzlayacak nispeten daha sistematik ve kolay anlaşılır pek çok kitap yayımlanmaktadır. Elinizdeki bu kitabın ilk kez oluşturulması da benzer bir amaca matuftu. Aradan bir hayli zaman geçti; kitap, yoğun bir ilgiye mazhar oldu ve dört baskı yaparak binlerce öğrencinin din eğitimi alanının temel konularında bilgi ve kültürlerinin artmasına hatırı sayılır katkı sağladı. Bu süreç zarfında editörler olarak hem derslerinde bu kitabı kaynak kitap olarak kullanan bilim insanlarından hem de öğrencilerden aldığımız dönütler ışığında kitabın beşinci baskısı için bazı düzenlemeler yapmayı arzu ettik. Bu bağlamda beşinci baskıda farklı uzmanlar tarafından yazılan bölümlerin dil ve üslup açısından gözden geçirilmesini sağlamanın yanı sıra, bölümler arası geçişlerin daha sistematik ve anlaşılır olması amacıyla metinlerin yapısal benzerliklerini arttırmaya çalıştık. Buna ilaveten her bir konuda kullanılan alt başlıkların sayısını çoğaltarak bilgi akışkanlığının daha organize görünmesini, böylece okurun zihinsel haritalandırma yaparken daha efektif olmasını kolaylaştırmaya gayret ettik. Tüm bunları gayet tabii yazarlarımızın marifetiyle gerçekleştirdik. Bu bakımdan editörler olarak sınırlı bir süre zarfında mesailerini bölüp taleplerimizi karşılamak için bir an bile ellerinden gelen desteği vermekten imtina etmeyen yazarlarımıza bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Çalışmanın tüm okuyucular için faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Eylül - 2023

Prof. Dr. İbrahim TURAN (Samsun)

Prof. Dr. Bayramali NAZIROĞLU (Rize)

ÖN SÖZ

Din ve eğitim, geçmişten günümüze siyasal, toplumsal ve kültürel yaşamın hem öznesi hem de nesnesi olmuş iki temel kavramdır. Bu kavramlar, bir yandan birey ve toplumun şekillenmesine önemli oranda etki ederken bir yandan da bireysel ve toplumsal alanda ortaya çıkan değişim dinamiklerinden kaçınılmaz olarak etkilenmiştir.

Günümüzde din eğitimi ve öğretimi, demokratik toplumlarda hem kamusal hem de özel alanlarda temel insan haklarından biri olarak kabul edilmenin yanı sıra barış ve hoşgörü kültürünün oluşmasında da önemli ve işlevsel bir araç olarak nitelendirilmektedir. Buna paralel olarak Batı'da bir zamanlar kuşkuyla yaklaşılan din eğitimi ve öğretimi, özellikle son yıllarda toplumsal çatlakları ortadan kaldıracak ve ideal vatandaşlık anlayışına katkı sunacak sosyal bir çimento olarak değerlendirilmektedir.

Din eğitimi ve öğretimi; felsefi, tarihsel, bireysel, toplumsal, kültürel ve hukuki açılardan ele alınması ve kendisiyle ilgili tartışmalarda çok boyutlu ve bilimsel perspektifler geliştirilmesi gereken ciddi ve hassas bir meseledir. Ne yazık ki, ülkemizde çoğu zaman bu duruma yeterince bilimsel, akademik ve çok boyutlu yaklaşılmamış; konu, daha çok siyaset ve laiklik tartışmalarının gölgesinde ele alınmıştır. Bu da bireyin ve toplumun ihtiyaçlarının görmezden gelinmesine ve ötelenmesine yol açmıştır.

Günümüz dünyasında yaşanan sosyo-kültürel dalgalanmalar ile etik, ideolojik ve dini iç içe geçişler, artık din eğitimi ve öğretimi alanını insan odaklı bir yaklaşımla yeniden ele almayı zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle; "Okullarda ya da diğer alanlarda bireye din eğitimi ve öğretimi imkânı sunulmalı mıdır?" sorusu anlamını yitirmiştir. Artık cevap aranması gereken soru; "Bireyin, toplumun ve zamanın ihtiyaçlarını maksimum düzeyde karşılayacak bir din eğitimi ve öğretimi nasıl olmalıdır?" sorusudur. Zira birey ve bireyin ihtiyaçları, toplum ve toplumun öncelikleri, zaman ve zamanın problemleri başkalaşmış ve bu başkalaşım muhtemelen gelecekte devam edecektir.

Ülkemizde örgün ve yaygın eğitim kurumlarında sunulan din eğitimi ve öğretiminin niteliğinin her geçen gün arttığı müşahade edilmektedir. Bununla eş zamanlı olarak din eğitimi ve öğretiminin akademik bir disiplin altında ele alınıp bilimsel ölçütlere göre araştırılması, anlamlandı-

rılması ve açıklanması; böylece tüm din eğitimi ve öğretimi süreçlerinin bilimselleştirilmesi konusunda da belli düzeyde mesafe alınmıştır.

Din eğitimi ve öğretiminin uygulama ve araştırma sahasında ihtiyaç cevap verecek şekilde gelişmesi ve bunun sürdürülebilir olması için hem nicelik hem de niteliksel anlamda yetişmiş insan kaynağına ihtiyaç vardır. Bu doğrultuda ülkemizde ilahiyat ve İslami ilimler fakülteleri, din eğitimi ve öğretimi sahasında yüksek düzeyde eğitim vermeyi; bunun yanı sıra yeterli ve nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu anlamda tüm disiplinlerde eğitim ve öğretim için kaynak eser çeşitliliği artmakta; alanyazın, peyderpey zenginleşip genişlemekte, yeni çalışmalarla hem akademik camia hem de her bir disipline ilgi duyanlara yönelik kaynak mahiyetinde bilimsel eserler üretilmektedir.

Elinizdeki bu eser, din eğitimi ve öğretimi alanına mütevazı bir katkı sağlama düşüncesiyle neşvünema bulmuş; alanda yüksek din öğrenimi görenler ile akademik çalışma yürütenlerin yanı sıra konuya entelektüel ilgi duyan geniş bir okuyucu kitlesinin de istifade edebileceği şekilde tasarlanmıştır. Çalışmada önce din eğitimi ve öğretiminin kavramsal çerçevesi ele alınmış; peşi sıra din eğitiminin psikolojik, sosyal, kültürel, politik ve hukuki temelleri üzerinde durulmuştur. Daha sonra başlangıçtan günümüze İslam toplumlarında eğitim ve din eğitiminin geçirdiği süreç, ana hatlarıyla incelenmiş; ardından örgün ve yaygın din eğitimi ve öğretimi kurumları türlerine göre değerlendirilmiştir. Bunu takiben ahlak ve değerler eğitimi ile ailede din eğitimi konusuna değinilmiş; son olarak da çocukluk, gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde din eğitimi ve öğretimi konuları ele alınarak okuyucuya kapsamlı ve geniş bir yelpazede akademik nitelikli bilgi sunulmaya gayret edilmiştir.

Kuşkusuz bu eserin ortaya çıkmasında pek çok değerli alan uzmanının özverili katkıları olmuştur. Onların katkıları olmasaydı, böyle bir eserin ete kemiğe bürünmesi imkânsızdı. Bu bağlamda meslektaşlarımız Prof. Dr. Muhiddin Okumuşlar'a, Doç. Dr. Ayşe Zişan Furat'a, Doç. Dr. H. Yusuf Acuner'e, Doç. Dr. Macid Yılmaz'a, Doç. Dr. Davud Işıkdogan'a, Doç. Dr. İsmail Arıcı'ya, Doç. Dr. Adem Beldağ'a, Dr. Öğretim Üyesi Ayşegül Gün'e ve Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin Algur'a müteşekkirimiz. Kitabın hazırlanması sürecinde sunduğu değerli katkılar için Arş. Gör. Şeyma Turan'a teşekkürler. Son olarak eserin hazırlanması fikrini bizimle paylaşan ve basımını üstlenen Bilimsel Araştırma Yayınlarına şükranlarımızı sunuyoruz.

Çalışmanın tüm okuyucular için faydalı olmasını temenni ediyoruz.

2019

Doç. Dr. İbrahim TURAN (Samsun)

Doç. Dr. Bayramali NAZIROĞLU (Samsun)